

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach, w sprawie z powództwa (...) Finanse spółki z ograniczoną odpowiedzialnością” spółki komandytowej z siedzibą w P. przeciwko K. Z. o zapłatę, zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 215,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 maja 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2) oraz przyznał pozwanej zwrot kosztów procesu od strony powodowej w wysokości 1.005,68 zł (pkt 3).

Powyższe rozstrzygnięcie oparto na ustaleniu, że dnia 17 listopada 2014 r. (...) Finanse sp. z o.o.” sp. k. w P. udzieliła K. Z. pożyczki w kwocie 1.000 zł. Wedle warunków umowy pożyczka podlegała zwrotowi wraz z odsetkami i należnościami ubocznymi w 52 cotygodniowych ratach. Ogólne zobowiązanie spoczywające na pozwanej kształtowało się na poziomie 2.090,40 zł, obejmując nominalną kwotę pożyczki – 1.000 zł, koszt ubezpieczenia – 220 zł, opłatę przygotowawczą – 61 zł oraz koszty obsługi pożyczki w domu (dodatkowa opcja) – 743,26 zł. Oprócz tego pożyczkodawca na wypadek opóźnienia w spłacie rat zastrzegł sobie prawo naliczania odsetek za opóźnienie w wysokości nie przekraczającej czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym oraz obciążenia pożyczkodawcy kosztami wezwań i monitów w kwotach: 15 zł za przesłanie pisemnego wezwania do zapłaty, 5 zł za przesłanie wezwania do zapłaty drogą Sms, 10 zł za telefoniczne wezwanie do zapłaty. Umowa została zawarta na formularzu – druku przedstawionym przez pożyczkodawcę. Na konto strony powodowej wpłynęły od pozwanej wpłaty na łączną kwotę 1.010 zł. W ramach dokonanego księgowania rozdzielono tą sumę, zaliczając kwoty: 970,60 zł na poczet roszczenia głównego, 14,40 zł na odsetki za opóźnienie i 25 zł na koszty windykacyjne. W pozostałym zakresie pozwana nie wywiązała się z warunków umowy, co doprowadziło do powstania zadłużenia po jej stronie. Pismem z dnia 4 marca 2016 r. pożyczkodawca wypowiedział umowę z zachowaniem 30 – dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia wypowiedzenia, które miało miejsce w dniu 31 marca 2016 r.

Merytoryczna podstawa powództwa tkwiła w art. 720 k.c. Po analizie tego unormowania Sąd zdyskwalifikował niektóre elementy zgłoszonego żądania, co dotyczyło kosztów ubezpieczenia – 220 zł, kosztów obsługi pożyczki w domu – 743,26 zł oraz kosztów wezwań i upomnień – 25 zł. Na tym gruncie Sąd uznał, iż wspomniane należności nie tylko nie zostały należycie udowodnione, ale również podpadały pod kategorię niedozwolonych postanowień umownych. W rezultacie Sąd przyjął, iż obciążająca pozwaną stosownie do umowy pożyczkowej kwota 2.090,40 zł winna być pomniejszona o wyżej wymienione elementy (220 zł + 743,26 zł + 25 zł). Oprócz tego koniecznym było jeszcze uwzględnienie dokonanej przez pozwaną wpłaty w wysokości 1.010 zł, z czego na kapitał poszło 970,60 zł. Ostatecznie na rzecz strony powodowej została zasądzona należność główna w rozmiarze 131,54 zł wraz z odsetkami w kwocie 83,51 zł, co razem dawało 215,05 zł. Rozstrzygnięcie o odsetkach opierało się na treści art. 481 § 1 k.c. i art. 482 § 1 k.c. Z kolei rozliczenie kosztów nastąpiło na podstawie art. 100 k.p.c.

W złożonej apelacji pozwana K. Z. zaskarżyła zapadły wyrok co do pkt 1, w zakresie w jakim prowadził on do zasądzenia kwoty 164,05 zł. Zgłoszone zarzuty sprowadzały się do naruszenia statuowanej przez art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów, mające wpływ na treść orzeczenia poprzez uznanie, iż:

- powód wykazał zasadność roszczenia co do kwoty 83,51 zł obejmującej kwotę odsetek w sytuacji, gdy wymienione odsetki były naliczane od należności uznanych przez Sąd i instancji jako nieudowodnione, względnie ustanowione na podstawie nieważnych postanowień umowy,
- powód wykazał zasadność roszczenia co do kwoty 80,54 zł obejmującej należność kapitałową, w sytuacji, gdy wymieniona kwota stanowi wpłaty pozwanej zaliczone na poczet należności uznanych przez Sąd I instancji jako nieudowodnione, względnie ustanowione na podstawie nieważnych postanowień umowy.

W konkluzji skarżąca przede wszystkim wniosła o zmianę pkt 1 zaskarżonego wyroku drogą zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 51 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 maja 2016 r. do dnia zapłaty

i oddalenie powództwa w pozostałej części oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje. Natomiast wniosek ewentualny opiewał na uchylenie wadliwego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że niniejsza sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym i z tego względu zgodnie z przepisem art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku tego sądu powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Na gruncie niniejszej sprawy istota problemu tak naprawdę polega na kwestii rozliczenia pożyczki zaciągniętej przez pozwaną w powodowej firmie. Jednym z istotnych elementów tej procedury było zaś świadczenie uboczne w postaci odsetek. W ramach przypomnienia wskazać należy, że pod pojęciem odsetek rozumie się tradycyjnie wynagrodzenie za korzystanie przez pewien czas z cudzego kapitału lub też za opóźnienie w zapłacie wymagalnej już sumy pieniężnej (por. T. Dybowski, A. Pyrzyńska, [w:] System Prawa Prywatnego, t. 5, 2013, s. 273, Nb 151). Cechą charakterystyczną tego wynagrodzenia jest to, że jego wysokość jest obliczana według pewnej stopy procentowej w stosunku do czasu użycia kapitału. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 359 § 1 k.c. obowiązek zapłaty odsetek powstaje tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej, z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Co do zasady wyróżnić można dwa rodzaje odsetek: zwykle (nazywane kapitałowymi albo kredytowymi), które pełnią przede wszystkim funkcję wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału oraz odsetki za opóźnienie uregulowane w art. 481 k.c. (zwane potocznie „odsetkami karnymi”), stanowiące rekompensatę za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Stosownie do treści art. 359 § 2¹ k.c., wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne art. 359 § 2² k.c. Ustawowe określenie odsetek maksymalnych pełni więc funkcję limitującą wysokość wynagrodzenia należnego kredytodawcy w związku z udzieleniem kredytu. Tym samym ustawodawca wyklucza obciążanie kredytobiorcy jakimkolwiek zryczałtowanym odszkodowaniem przekraczającym kwotę odsetek maksymalnych liczonych od wymagalnego zadłużenia, wynikającego z dokonanej z pożyczkodawcą czynności prawnej. Wysokość tej stopy określają każdorazowo postanowienia uchwały Rady Polityki Pieniężnej w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim, wydanej na podstawie art. 12 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 908).

W świetle powyższego postępowanie spółki (...), dochodzącej również należności ubocznej, ogólnie rzecz biorąc było prawidłowe, z racji dostosowania się do obowiązujących stóp lombardowych. Problem tkwi jednak w tym, że spory fragment zgłoszonego roszczenia został negatywnie oceniony przez Sąd Rejonowy. Od strony metodologicznej punktem wyjścia dla jakiegokolwiek analizy powinny być poszczególne raty odsetkowe, zwłaszcza że pozwana w ich ramach uiszczała różne kwoty i w różnych terminach. Dlatego też błędne jest twierdzenie apelującego, że stronie pozwanej nie należały się żadne odsetki. Jest to stanowisko sprzeczne z treścią umowy i regulacjami ustawowymi. Natomiast wobec kwestionowania sposobu wyliczenia odsetek, strona pozwana powinna wskazać prawidłową jej zdaniem wysokość należności ubocznych. Na tej płaszczyźnie skarżąca nie wykazała jednak należytej inicjatywy procesowej i dowodowej. W kontrolowanej sprawie nie było natomiast żadnych podstaw do działania przez Sąd z urzędu, ani tym bardziej do zastępowania jednej ze stron.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji.